Apulaistietosuojavaltuutettu Jari Råman

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

HE laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan. Ehdotettu laki täydentäisi Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastoa koskevaa Euroopan unionin asetusta (EU) 2018/1727. Lailla kumottaisiin Eurojustia koskevan päätöksen eräiden määräysten täytäntöönpanosta annettu laki. Uusi laki vastaisi pitkälti voimassa olevaa lakia, joskin osa nykyisestä sääntelystä ehdotetaan jätettäväksi tarpeettomana pois, sillä kyseisistä asioista on jo säädetty asetuksessa.

Tässä lausunnossa kiinnitetään huomiota vain esityksen henkilötietojen käsittelyä koskeviin kohtiin.

Esitys täydentää Eurojust-asetuksen säännöksiä henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietojen käsittelyn osalta täydennettävää ei juurikaan ole, koska Eurojust-asetukseen sisältyvä tietosuojasääntely on riittävän kattavaa ja yksityiskohtaista.

Eurojust-asetuksen täydentävä sääntely sisältää säännökset muun muassa operatiivisten henkilötietojen käsittelystä (27 artikla), eri toimijoiden vastuista (45-46 artiklat), säilyttämisajoista (29 artikla), rekisteröidyn oikeuksista ja niiden käyttämisestä (31—33 artikla), selosteista (35 artikla), tietosuojavastaavasta (37-38 artiklat), tietoturvaloukkauksista ilmoittamisesta (39 artikla), valvonnasta (40-44 artiklat), henkilötietojen toimittamista unionin toimielimille (55 artikla) sekä kolmansiin maihin (56-59 artiklat). Lisäksi asetuksen liite II sisältää tarkemmin ne henkilötiedot, joita Eurojust saa toimivaltansa puitteissa ja operatiivisten tehtäviensä suorittamiseksi käsitellä.

Eurojust-asetuksen tietojenkäsittelyä koskevat säännökset täydentävät EU:n toimielinten tietosuoja-asetusta (EU) 2018/1725, jota myös sovelletaan Eurojustin käsitellessä henkilötietoja. EU:n toimielinten tietosuoja-asetuksessa säädetään niin hallinnollisten kuin operatiivistenkin henkilötietojen käsittelystä.

Esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen mukaan 8 pykälän 1 momentin mukaan rikosasian käsittelystä vastaavan viranomaisen olisi toimitettava kansalliselle jäsenelle välttämättömät tiedot, jotka ovat tarpeen Eurojustin tehtävien hoitamiseksi. Säännös täydentäisi Eurojust-asetuksen 21 artiklan 4-6 kohdassa sekä terrorismirikoksia koskevasta tietojenvaihdosta ja yhteistyöstä tehdyn neuvoston päätöksen 2005/671/YOS 2 artiklassa tarkoitettuja tietojentoimittamisvelvoitteita.

Säännös jättäisi Suomen viranomaisen harkintaan, ovatko tiedot välttämättömiä Eurojustin tehtävien hoitamiseksi. Säännöstä voidaan pitää välttämättömyyskriteeriin kytkettynä riittävän täsmällisenä huomioiden, että Eurojustin tehtävät on määritelty Eurojust-asetuksen 2 ja 4 artiklassa.

Ehdotetussa 9 pykälässä säädettäisiin luvan antamisesta tilanteessa, jossa Eurojust siirtää Suomen kansalliselta viranomaiselta saamiaan henkilötietoja edelleen kolmannelle maalle tai kansainväliselle järjestölle Eurojust-asetuksen 56 artiklan mukaisesti.

Luvan antaisi, voimassa olevan lain 11 pykälästä poiketen alkuperäisen siirron toteuttanut toimivaltainen viranomainen eikä kansallinen jäsen.

Säännöstä voidaan pitää tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Alkuperäisen siirron toteuttaneella viranomaisella voidaan olettaa olevan paremmat edellytykset arvioida luvan antamisen vaikutuksia. Säännös vastaa yhdessä Eurojust-asetuksen 56 artiklan kanssa rikosasioiden tietosuojalain (1054/2018) 41 pykälää.

Henkilötietojen käsittelyn ja suojan valvonta Eurojustissa kuului aikaisemmin Eurojustin yleiselle valvontaelimelle, johon oikeusministeriö nimesi edustajan. Eurojust-asetuksen 40 artiklan mukaisesti valvonta siirtyy ensisijaisesti Euroopan tietosuojavaltuutetulle (EDPS), joka toimii tiiviissä yhteistyössä kansallisten valvontaviranomaisten kanssa tietyissä erityiskysymyksissä Eurojust-asetuksen 42 artikla mukisesti (täydennä erityiskysymykset). Kun tietosuojavaltuutettu on Eurojust-asetuksessa tarkoitettu kansallinen valvontaviranomainen, on perusteltua odottaa valvonnasta ja rekisteröityjen oikeuksien täytäntöönpanosta lisätehtäviä. Vaikutukset tietosuojavaltuutetun toimiston toimintaan on asianmukaisesti huomioitu perusteluissa.